

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ
สำหรับการประกอบกิจการผลิต สะสม แบ่งบรรจุรูป

พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘ (๕) กำหนดให้การประกอบกิจการผลิต สะสม แบ่งบรรจุรูป เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุมครั้งที่ ๑๒๑-๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๓ มีมติให้ออกคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพสำหรับการประกอบกิจการผลิต สะสม แบ่งบรรจุรูป เพื่อควบคุมดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

“รูป” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผงไม้ จุดติดไฟ ทั้งที่มีกลิ่นหรือไม่มีกลิ่น ใช้เพื่อการบูชา และการเผื่อนคลาย อาจมีก้านหรือไม่มีก้านก็ได้ ทำเป็นลักษณะหรือรูปแบบอื่นใด เช่น ก้าน ขด แห่ง รูปกรวย ทั้งนี้ ไม่รวมผลิตภัณฑ์ที่ใช้จุดเพื่อประโยชน์ในการระงับ ป้องกัน ควบคุม ไล่ กำจัดแมลงและสัตว์อื่น

“สถานประกอบกิจการ” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุรูป

ข้อ ๒ สถานประกอบกิจการต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขแล้ว และปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามคำแนะนำนี้

ข้อ ๓ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ตั้งของสถานประกอบกิจการ

สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน หรือต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและเหตุรำคาญที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงลักษณะของสถานประกอบกิจการ ทั้งนี้ ไม่ใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ข้อ ๔ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะอาคารและสถานประกอบกิจการ

๔.๑ อาคาร พื้น ผนัง เพดาน มีความมั่นคง แข็งแรง อยู่ในสภาพดี สะอาด และปลอดภัย

๔.๒ สถานประกอบกิจการมีการแบ่งพื้นที่ดำเนินกิจการอย่างเป็นสัดส่วนและเหมาะสม เช่น พื้นที่จัดเก็บวัตถุดิบและสารเคมี พื้นที่ผสมผงรูป พื้นที่คลุกก้านรูป พื้นที่แต่งหน้ารูป พื้นที่ซุสสีก้านรูป พื้นที่ตากรูป พื้นที่ฉีดพ่นหรือเติมสารแต่งกลิ่นรูป พื้นที่บรรจุและหีบห่อผลิตภัณฑ์รูป พื้นที่แบ่งบรรจุผลิตภัณฑ์รูป พื้นที่จัดเก็บและสะสมผลิตภัณฑ์รูป

๔.๓ จัดให้มีห้องหรือพื้นที่ปิด สำหรับพื้นที่จัดเก็บวัตถุดิบและสารเคมี พื้นที่ผสมผงรูป พื้นที่คลุกก้านรูป พื้นที่แต่งหน้ารูป และพื้นที่ฉีดพ่นและหรือเติมสารแต่งกลิ่นรูป ทั้งนี้ ควรมีมาตรการควบคุม การเกิดประกายไฟหรือเลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ไม่ก่อให้เกิดประกายไฟ และมีการจัดการมลพิษอากาศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อควบคุมฝุ่นละออง กลิ่น และไอระเหยสารเคมี ออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

๔.๔ สถานประกอบกิจการ ต้องจัดให้มีระบบการระบายน้ำ การจัดแสงสว่าง และการระบายอากาศ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ จัดให้มีการป้องกันฝุ่นละออง เช่น กำแพง ผ้าใบ หรือวัสดุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน หรือการปลูกต้นไม้ โดยให้มีความสูงและความหนาเพียงพอที่จะป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองออกสู่ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

๔.๖ สถานประกอบกิจการควรจัดให้มีสถานที่พักผ่อนสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ที่สามารถป้องกันการสัมผัส ฝุ่นละออง กลิ่น และไอระเหยสารเคมี

ข้อ ๕ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการผลิต และการจัดการมลพิษ

๕.๑ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ รวมถึงสวิตซ์และสายไฟต่างๆ ต้องติดตั้ง หรือจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และตรวจตรา ทำความสะอาด บำรุงรักษา ให้อยู่ในสภาพดี หากพบการชำรุด ต้องหยุดใช้งานและดำเนินการซ่อมแซมแก้ไข พร้อมทั้งจัดให้มีป้ายห้ามใช้หรือสัญญาณเตือน

๕.๒ ในกรณีที่มีการใช้สารเคมีอันตราย ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๕.๓ มีการป้องกันและควบคุมมลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละออง กลิ่น ไอระเหยสารเคมี และโลหะหนัก จากกระบวนการผลิต จะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ มีการดูแลและทำความสะอาดพื้นที่การผลิตและสถานประกอบกิจการเป็นประจำ เช่น การฉีดพรมน้ำ การล้างพื้น การดูดฝุ่น โดยเฉพาะบริเวณที่มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองเป็นจำนวนมาก เช่น พื้นที่ผสมผงรูป พื้นที่คลุกก้านรูป พื้นที่แต่งหน้ารูป

๕.๕ มีการจัดการน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน หรือกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสุขาภิบาล

๖.๑ สถานประกอบกิจการที่มีโรงอาหารหรือห้องครัวหรือสถานที่รับประทานอาหารที่จัดไว้ ให้บริการแก่ผู้ปฏิบัติงาน ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และแยกออกจากบริเวณพื้นที่ทำการผลิตรูป ทั้งนี้ห้ามรับประทานอาหารในพื้นที่การผลิต เพื่อป้องกันฝุ่นละอองและสารเคมีปนเปื้อนสู่อาหารและน้ำ

๖.๒ จัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาด เพียงพอสำหรับบริการผู้ปฏิบัติงาน โดยลักษณะการจัดบริการน้ำดื่ม ต้องไม่ก่อให้เกิดความสกปรกหรือมีการปนเปื้อน

๖.๓ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม และอ่างหรือที่ล้างมือพร้อมสบู่ ที่สะอาด และมีจำนวนเพียงพอ

๖.๔ มีการรวบรวมและคัดแยกมูลฝอยแต่ละประเภท โดยต้องจัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอย ที่เหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณและประเภทมูลฝอย มีการทำความสะอาดภาชนะและบริเวณที่เก็บภาชนะอยู่เสมอ รวมทั้งนำไปกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ

๖.๕ มูลฝอยที่ปนเปื้อนของเสียอันตราย เช่น ก้านรูป ฝุ่นผงไม้ที่เหลือทิ้ง หรือวัสดุเสื่อมคุณภาพ จากกระบวนการผลิต รวมถึงวัสดุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้มีการจัดการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๗ หลักเกณฑ์...

ข้อ ๗ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

๗.๑ จัดให้มีเครื่องดับเพลิงหรืออุปกรณ์ป้องกันและระงับอัคคีภัย ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

๗.๒ มีการควบคุมขีดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศของสถานที่ทำงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๗.๓ จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ให้เพียงพอและเหมาะสมตามลักษณะ ความเสี่ยงของงาน เช่น หน้ากากที่สามารถป้องกันฝุ่นและสารเคมี ถุงมือ แวนตา ชุดปฏิบัติงานที่เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการควบคุมให้ผู้ปฏิบัติงานสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตลอดเวลาการทำงาน

๗.๔ จัดให้มีที่ล้างมือ ล้างหน้า หรือสถานที่ชำระล้างร่างกายตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสะดวกต่อการชำระล้างและทำความสะอาดร่างกายจากการสัมผัสฝุ่นหรือสารเคมีอันตราย

๗.๕ จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพผู้ปฏิบัติงานตามปัจจัยเสี่ยง ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการตรวจสอบสมรรถภาพปอด ผู้ปฏิบัติงาน อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๘ ราชการส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดขนาดของกิจการหรือปริมาณการสะสมหรือการแบ่งบรรจุ ที่ต้องการควบคุมไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงลักษณะการประกอบกิจการ ความจำเป็น ความเหมาะสม ของสภาพพื้นที่ และสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน กรณีราชการส่วนท้องถิ่นใด ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการผลิต สะสม แบ่งบรรจุแล้ว ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และประชุมชี้แจงข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบทั่วกัน เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายสุขุม กาญจนพิมาย)
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข